

Datum
2021-06-15

 Reg.nr
411-00089-21

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte Luleå tekniska universitet	Huvudområde/examen Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet samhällskunskap	ID-nr A-2021-02-5058
Bedömning av utvalda bedömningsområden		
Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar Bedömning i den tidigare utvärderingen: <i>Inte tillfredställande</i> I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande: ”Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Förutsättningar vara <i>Inte tillfredsställande</i>. Antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym och innehåll för utbildningens UVK del. I lärargruppen finns både vetenskapligt meriterad personal och personal med professionserfarenheter i form av egen lärarutbildning. Bedömargruppen menar vidare att kompetensförsörjningen är god med hänvisning till den forskarskola med 8 doktorander som startar 2019. För undervisningsämnet samhällskunskap bedöms bedömningsgrunden inte uppfyllt. Underlagen visar att ämne och ämnesdidaktik inte är tillfredsställande genom att lärargruppen visserligen innehåller vetenskapligt meriterad personal men saknar personal med yrkeserfarenheter i form av egen lärarutbildning i samhällskunskap. Det framgår inte heller om den disputerade personalen bedriver forskning av relevans för lärarutbildning, skola eller skolämnet samhällskunskap. Den forskningsmiljö som presenteras borde på ett tydligare sätt ha återförts till dess betydelse för undervisningen i samhällskunskap. Det finns en vetenskaplig miljö som är relevant för utbildningens UVK del. Den professionsinriktade miljön är svagare. Bedömargruppen anser ändå att lärosätet uppfyller en grundnivå, men att den kan utvecklas. Samma sak gäller för sambandet mellan forskning och utbildning. För undervisningsämnet samhällskunskap bedöms utbildningsmiljön inte vara uppfyllt eftersom bedömargruppen menar att det är oklart hur nära sambandet mellan forskning och utbildning är. Det saknas också i underlagen utvecklade resonemang om den yrkesinriktade miljön. Detta medför att bedömargruppen sammantaget anser att det inte finns en för utbildningen relevant professionsinriktad miljö.” Uppföljning av bedömningsområdet Förutsättningar Bedömning i uppföljningen: <i>Tillfredställande</i> Lärosätets åtgärdsredovisning har kompletterats med uppgifter begärda av bedömargruppen angående vad som avses med skolforskning i samhällskunskap, hur tidsramana för samarbetsavtalet med HJ ser ut och vad det innebär för samhällskunskapsämnet att forskare ska träffas regelbundet för att utveckla gemensamma skolforskningsprojekt, hur tidsramarna när det gäller forskningstid för lektorn i pedagogik ser ut samt omfattningen och tidsramarna för den adjungerade yrkesverksamma gymnasieläraren. Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen och kompletterande underlag bedöms som rimliga och ändamålsenliga.		

Datum
2021-06-15Reg.nr
411-00089-21

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat
Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredställande*

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara *Inte tillfredsställande*.

Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, uppfylls inte. I självvärderingen saknas en redovisning om hur examinationsformer används och säkerställer att studenterna når examensmålet. Framför allt är det svårt att utifrån underlagen avgöra progressionen (brett kunskande i förhållande till väsentligt fördjupade kunskaper) och fördjupad insikt i forsknings- och utvecklingsarbete.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet uppfylls. Inom UVK framgår på ett tydligt sätt progressionen i kurserna, länkat till frågan om examinationsformer och examinationskrav. Framför allt gäller detta hur vetenskap och beprövad erfarenhet kan länkas till varandra ur ett professionsperspektiv, men arbetet med kvalitativa och kvantitativa metoder kan bli tydligare. För inriktningen samhällskunskap genomför lärosätet metodundervisning både på grund och avancerad nivå och bedömargruppen menar att lärosätet därmed uppfyller kraven på fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder. Det saknas däremot text i självvärderingen om den del av lärandemålet som handlar om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.

Målet att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat uppfylls. Målet behandlas framför allt i det avslutande självständiga arbetet om 30 högskolepoäng och i VFU-kurserna. Opposition och försvar av det egna arbetet är en examination som skapar förutsättningar för studenten att utveckla ett kritiskt förhållningssätt och reflektionsförmåga. Examination sker också genom att studenten ska beskriva och reflektera över teori- och metodval, samt göra metodologiska tillämpningar och etiska överväganden i samband med uppsatsskrivning. På lärosätet har det utarbetats en bedömningsmall för självständigt arbete inom inriktningen samhällskunskap. Detta för att säkerställa att uppsatserna är ett viktigt instrument för att uppfylla examensmålen. Det framgår däremot inte i text hur bedömningsmallen förhåller sig till examensmålet. Det hade med fördel kunnat klargöras tydligare.

Målet att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls. Didaktik och ämnesdidaktik återkommer som teman i de flesta av de kurser som ges inom UVK. Lärosätet erbjuder UVK-kurser som behandlar och examinerar frågor om elevers lärande, behov och förutsättningar samt allmäntdidaktiska frågor. Inom inriktningen samhällskunskap tränas studenterna i olika kurser på att utforma lektionsplaneringar, hålla fiktiva föreläsningar, utforma uppgifter och bedömningar relaterat till gymnasieskolans verksamhet, vilket gör att lärosätet visar medvetenhet om examensmålet.

Samtidigt hade bedömargruppen önskat ytterligare preciseringar och exemplifieringar i vissa delar av självvärderingens text. Bedömargruppen saknar dessutom kommentarer om didaktik och den del av examensmålet som berör verksamhet i övrigt. I självvärderingen anger lärosätet ett intresse för hur undervisningen kan läggas upp med hänsyn taget till olika elevers inlärningsstilar. Bedömargruppen finner kommentaren intressant, och hade gärna sett exempel på hur det har genomförts.

Målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet för att stimulera varje elevs lärande

uppfylls. Lärosätet behandlar och examinerar detta mål i de tre VFU-kurserna med tillhörande examinationsuppgifter. Kurserna länkas till utbildningsvetenskapliga kärnkurser och ämnesstudier. Lärosätet genomför examination genom så kallade treparts-samtal och skriftliga redovisningsuppgifter. Bedömargruppen menar att det finns en progression i VFU-kurserna som går mot ökad självständighet i planering, genomförande och utvärdering samt även i att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet. För inriktningen samhällskunskap sker det företrädesvis i VFU 2 och VFU 3. Lärosätet beskriver hur dessa två VFU-kurser är organiserade med lärandemål och examinationer, som utvärdering av lektioner och reflektioner kopplade till ämnesrelevant litteratur och trepartssamtal.

Målet om bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls. Flera UVK-kurser lyfter fram frågor om etik, likabehandling, konflikthantering, specialpedagogik samt, på ett mer övergripande plan, frågor om demokrati och hållbarhet. I den vetenskapsteoretiska kursen får studenterna utrymme att diskutera frågorna på ett mer kunskaps-filosofiskt plan. Hållbar utveckling exemplifieras utifrån naturvetenskapliga utgångspunkter.

Lärare i UVK-kurser deltar och engagerar sig i det universitetsövergripande jämställdhetsarbetet. Jämställdhetsperspektivet på ämnesnivå och i kurser beskrivs i självvärderingen, och där konstateras att det finns skillnader mellan ämnen. Dessutom anger lärosätet en jämställdhetsambition i lärarnas arbetssätt och ett arbete med att säkerställa både manliga och kvinnliga författare till kurslitteraturen. Bedömargruppen menar att samtliga dessa insatser visar att lärosätet beaktar examensmålet om jämställdhet. Ett utvecklingsarbete inleddes under 2019, för att öka medvetenheten om jämställdhetsfrågorna inom samtliga ämnen i ämneslärar-utbildningen.

Bedömargruppen anser att en systematisk uppföljning sker av utbildningens innehåll, utformning och genomförande. Lärosätet redovisar en infrastruktur för uppföljning, utvärdering och utvecklingsarbete, en övergripande plan för hela universitetet när det gäller studenternas utveckling och lärande samt flera olika formella och informella forum för återkoppling. Lärosätet ger exempel på förändringar som har genomförts som en följd av det arbetet. Kursutvärderingar och andra former av återkoppling har lett till att utbildningen har utvecklats och att förändringar skett i olika kurser. Lärosätet nämner både obligatoriska kursvärdringssystem, kollegialt arbete inom ämnesgrupper, programråd och kursintroduktioner med återföring av synpunkter på utbildningen från den tidigare studentgruppen. Detta exemplifieras med de självständiga arbetena och en satsning på progression mellan kurserna gällande generiska förmågor såsom självständighet, vetenskapligt förhållningssätt, självkännedom, kreativitet, digital kompetens, kommunikationsförmåga, etiskt förhållningssätt och förmåga till samverkan. Bedömargruppen anser att lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid. Lärosätet arbetar för att hjälpa studenterna att genomföra utbildningen inom planerad studietid genom en modell med en "självständighetstrappa" med tre steg: professionell student, deltagande aktör och självständig aktör. Trappan gestaltar en ambition av progression i processen att få studenten att ta eget ansvar för sin utbildning. Dessutom finns stöd i form av bibliotek och skrivstöd."

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i uppföljningen: Tillfredställande

Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Datum

2021-06-15

Reg.nr

411-00089-21

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning och komplettering

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

Uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå - åtgärdsredovisning

Lärosäte: **Luleå tekniska universitet**

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet:
Samhällskunskap

Bedömningsområde: Förutsättningar

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts. Relatera till ifylld och bilagd tabell över personal om relevant.

Bedömningsområdet Förutsättningar innehåller följande bedömningsgrunder:

Personal: Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Utbildningsmiljö: Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Lärosätets redogörelse:

För **bedömningsområdet Förutsättningar, på punkten Personal**, anger UKÄ:s bedömargrupp att antalet lärare och deras sammantagna vetenskapliga, professionsrelaterade och pedagogiska kompetens inte är adekvat och inte står i proportion till utbildningsvolymen på lång och kort sikt.

Lärosätets analys: Lärosätet konstaterar att professionskompetens måste säkerställas för att utveckla undervisning i ämne och ämnesdidaktik. En ämnesdidaktisk forskningsmiljö måste säkerställas, skolrelevant forskning tas in i utbildningen och skolforskning utvecklas. Kompetensförsörjning skall säkras kort- och långsiktigt.

Lärosätet har vidtagit följande åtgärder:

- Tid för skolforskning i samhällskunskap har nu avsatts för disputerad personal från ämnena (statsvetenskap, nationalekonomi, sociologi) som ingår i samhällskunskap. Utöver ämnesinriktad forskningstid är nu ytterligare 20 % knutet till en forskare per ämne för skolforskning.

- En universitetslektor i pedagogik med egen ämneslärarutbildning i samhällskunskap undervisar nu i ämneskurserna S0053A, P7001N och P7004N samt har fått 20 % tid för forskning i skolämnet samhällskunskap.
- Ett samarbetsavtal har tecknats mellan Luleå tekniska universitet (LTU) och Jönköping University (JU) för att etablera ett långsiktigt samarbete avseende lärarutbildning och forskningsöverbyggnad, inledningsvis med fokus på ämneslärarutbildningen. Från LTU ingår de ovannämnda forskarna. Avtalet har möjliggjort att två samhällsdidaktiker från JU, med professionskompetens, från och med 2021 arbetar på 15 % vardera. På grund av coronaanpassning ingår inte undervisning förrän till hösten men däremot forskning (10 %). I övriga arbetsuppgifter ingår kursutveckling samt handledning av examensarbeten och doktorander. Avtalet stärker forsknings- och utbildningsmiljön vid LTU i ämnesdidaktik mot skolämnet samhällskunskap (se **Utbildningsmiljö**).
- Under 2021 anställs inom ramen för forskarskolan Praktiknära forskning i skolan (PROFS) två doktorander med inriktning på samhällsvetenskapernas didaktik. Doktoranderna bidrar till att säkerställa såväl ämnesdidaktisk kompetens som professionskompetens genom praktiknära forskning (se **Utbildningsmiljö**).
- Professionskompetensen har stärkts genom adjungering av en legitimerad, yrkesverksam gymnasielärare i samhällskunskap. Hon har med disputerad personal under 2020 reviderat de samhällsvetenskapliga kursplanerna. Från 2021 undervisar hon i ämnesdidaktik i samhällskurser, ämnesanknuten VFU samt UVK.

Lärosätets sammanfattning: Genom samverkansavtal mellan LTU och JU utvecklas *den ämnesdidaktiska forskningsmiljön* och *den ämnesdidaktiska och skolrelevanta forskningen stärks*. För att på kortare och längre sikt stärka såväl ämnesdidaktisk forskningskompetens som professionskompetens har lärosätet även vidtagit åtgärderna nyrekrytering av doktorander med inriktning på samhällsvetenskapernas didaktik, bemanning av lektor med egen ämneslärarutbildning i samhällskunskap samt adjungering av yrkesverksam samhällskunskapslärare.

För **bedömningsområdet Förutsättningar, på punkten Utbildningsmiljö** anger UKÄ:s bedömargrupp att det finns en för utbildningen vetenskaplig men inte professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs inte så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Lärosätets analys: Lärosätet konstaterar att sambandet mellan forskning och utbildning behöver stärkas genom skolrelevant och ämnesdidaktisk forskning samt tydligare inslag av ämnesdidaktik för att stärka relationen mellan vetenskap och profession. Skolrelevant forskning och en professionsrelaterad miljö måste komma ämneslärarstudenter till del.

Lärosätet har vidtagit följande åtgärder:

- **Samband mellan forskning och utbildning: återföring av forskning med relevans för ämneslärarutbildningen med inriktning mot samhällskunskap**

Lärosätet har nu säkerställt att skolrelevant samhällsvetenskaplig forskning tillvaratas på ett mer systematiskt sätt och tillförs utbildningen genom att samhällsvetenskapliga forskare nu bemannats in i kurser. Det innebär att studenterna nu i undervisning och genom forskningslitteratur får ta del av den skolforskning som bedrivs. I reviderade examinationsuppgifter med fokus på samhällsvetenskaplig och skolrelevant forskning, utvecklar studenterna en ökad vetenskapligt grundad insikt i skolämnet och professionen (se **Utformning, genomförande och resultat**).

Under 2020 har LTU genom samarbetet med JU börjat att bygga en starkare forsknings- och utbildningsmiljö i samhällsvetenskapernas didaktik. Forskningstiden som tillförts personal vid LTU (se **Personal**) säkerställer att de, med lektorerna från JU, bedriver skolforskning inriktat på skolämnet samhällskunskap. Dessa forskare träffas nu regelbundet för att utveckla gemensamma skolforskningsprojekt. I forskningsmiljön vid LTU ingår från hösten 2021 även doktorander i samhällsvetenskapernas didaktik, vilket stärker den ämnesdidaktiska miljön. Doktorandernas institutionstjänstgöring är planerad inom ämneslärarutbildning samt i skolverksamhet, med vilken forskarskolan samarbetar. Doktorandtjänster i historia med praktisknära forskningsansats skall också utannonseras, vilket ytterligare stärker den ämnesdidaktiska forskningsmiljön.

- **Professionsinriktad utbildningsmiljö**

Den professionsinriktade utbildningsmiljön har nu förstärkts. Lektorerna från JU skall stärka den ämnesdidaktiska och vetenskapliga handledningen av examensarbeten samt bidra med kvalitetsperspektiv på ämnesanknuten VFU och lärares inramning av skolämnet samhällskunskap. En av lektorerna håller inför den sista VFU:n i samhällskunskap seminarium om hur lärare kan utforska undervisningspraktik så att eleverna når de färdigheter som läroplanen föreskriver. Den andra lektorn skall, tillsammans med inbjudna, yrkesverksamma gymnasielärare i samhällskunskap, hålla en workshop i kursen *P0005N* om hur det är att arbeta som samhällskunskapslärare. Professionsperspektiv tillförs också i kursen *S0056A*, där studenterna nu möter en professor i sociologi vilken utifrån sin forskning föreläser och har efterföljande seminarium med fokus på spänningen mellan profession och organisation och hur studenterna kan förstå lärares arbetsmiljö och de arbetsvillkor som omgärdar välfärdsprofessionellt arbete. I efterföljande seminarium diskuteras studenternas erfarenheter från VFU vilka knyts till yrkes- respektive organisationsprofessionalism, det vill säga olika logiker för ledning och organisering av lärares arbete. Lektorn i pedagogik med egen ämneslärarutbildning stärker den ämnesdidaktiska och vetenskapliga handledningen och ger lärarstudenterna kopplingar mellan

samhällsvetenskaplig teori, läroplansteoretiska perspektiv och föreställningar om samhällskunskapsämnets potential. I undervisningen erbjuder han lärarstudenterna kopplingar mellan samhällsvetenskaplig teori, läroplansteoretiska perspektiv och föreställningar om samhällskunskapsämnets mening och potential. Den professionsinriktade miljön har även stärkts genom att den adjungerade gymnasieläraren i samhällskunskap undervisar i ämnesdidaktik i samhällskurser, ämnesanknuten VFU samt i UVK. Till den stärkta professionsinriktade utbildningsmiljön kommer de doktorander som anställs under 2021 (se **Personal**).

För exempel på hur professionsinriktning av utbildningsmiljön återspeglas i kurser – se **bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat**.

Lärosätets sammanfattning: Skolrelevant forskning i samhällsvetenskapliga ämnen tillförs nu utbildningen i flera kurser för att säkerställa sambandet mellan forskning och utbildning. Den professionsinriktade och ämnesdidaktiska miljön har väsentligt förstärkts genom att 2021 i inriktningskurserna ta in lektorer från JU, bemanna lektorn i pedagogik med egen ämneslärarutbildning i samhällskunskap och adjungera in gymnasielärare i samhällskunskap. Genom beslutet att utlysa doktorandtjänster i samhällsvetenskapernas didaktik har åtgärd vidtagits för ämnesdidaktisk och professionsinriktad kompetensförsörjning på längre sikt.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Redovisa analys av bristerna i utbildningen i relation till bedömningsområdet och redovisa åtgärder vidtagna för att avhjälpa bristerna. Analysera och redogör endast för åtgärder som relaterar till relevanta bedömningsgrunder eller delar av bedömningsgrunder. Tydliggör vad som är nytt i relation till tidigare självvärdering och vilka konkreta förändringar som har genomförts.

Bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat innehåller följande bedömningsgrunder:

Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 1: visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete

Mål 2: visar fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen

Måluppfyllelse av kunskapsformen färdighet och förmåga: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 3: visar fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik

Mål 4: visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Mål 5: visar förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling

Måluppfyllelse av kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt: Utbildningen möjliggör genom sin utformning och sitt genomförande, samt säkerställer genom examination, att studenten när examen utfärdas

Mål 6: visar förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling

Jämställdhet: Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Uppföljning, åtgärder och återkoppling: Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Lärosätets redogörelse:

För **bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat, på punkten Måluppfyllelse av kunskapsformen kunskap och förståelse**, anger UKÄ:s bedömargrupp att utbildningen genom sin utformning och sitt genomförande eller examination inte möjliggör att studenten när examen utfärdas visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Lärosätets analys: Lärosätet drar samma slutsats som bedömargruppen, det vill säga att det funnits ett behov av att i kursplaner på ett tydligare sätt integrera ämnesdidaktiken. Kritiken som rör progressionen i examinationsuppgifterna har befunnits relevant, liksom kritiken mot att såväl brett kunnande inom huvudområdet som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar, inklusive fördjupad insikt i forsknings- och utvecklingsarbete, inte i tillräckligt hög

grad tydliggörs. Lärosätet måste således arbeta på flera områden: kursutveckling, kursplaneskrivande samt uppbyggnad av en forskningsmiljö, som inkluderar samhällsvetenskapliga ämnen, ämnesdidaktik och praktisknära skolforskning. Det är en förutsättning för att studenterna och ämneslärarutbildningen i samhällskunskap skall kunna bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen.

Lärosätet har vidtagit följande åtgärder:

- Under 2020 har nio av elva kursplaner, inklusive litteraturlistor, bearbetats och reviderats. Syftet med revideringarna var att tydliggöra integreringen och tillämpningen av ämnesdidaktiska inslag, stärka progressionen från brett kunnande inom samhällsvetenskap till väsentligt fördjupad kunskap inom vissa delar samt säkerställa fördjupad insikt inom forsknings- och utvecklingsarbete.

Exempel 1: Integration av ämnesdidaktik i ämneskurser samt tillämpning och brett kunnande inom ämnesområdet

I den reviderade kursen *P0005N Teorier om människa och samhälle*, 15 hp, som introducerar ”samhällskunskap som gymnasieämne, dess ämnesteoretiska grund och historia samt ämnets roll och uppdrag inom den svenska skolan” har lärandemål, innehåll och examinationsuppgifter bearbetats. För utbildningen grundläggande ämnes- och ämneskunskaper har nu förtydligats. Efter revideringen har examinationsuppgifter med fokus på ämnesinnehåll respektive ämnesdidaktik förtydligats, och kurslitteraturen omfattar nu såväl ämnesrelevant som ämnesdidaktiskt inriktad litteratur. Genom föreläsningar, seminariediskussioner, workshop och analysuppgifter bygger nu studenterna kunskap om ämne och ämnesteori, vilket förbereder dem för den första ämnesanknutna VFU:n. Kursen inkluderar nu på ett tydligt sätt den beprövade erfarenheten genom att yrkesverksamma och yrkesskickliga gymnasielärare engageras i undervisning. Innehållet ges i form av workshop om skolämnet samhällskunskap, dess roll i skolans undervisning och vad det innebär att vara gymnasielärare i samhällskunskap. Vidare behandlas didaktiska inslag kring hur kursens samhällsvetenskapliga innehåll omsätts i undervisning i gymnasieskolan. Studenternas kunskap och förmåga examineras muntligt i seminariepresentationer med tillhörande individuella skriftliga inlämningar samt en individuell skriftlig tentamen. Kursen *P0005N* exemplifierar således hur såväl ämne som ämnesdidaktik utgör bärande delar i kursen och hur denna kurs förbereder för den ämnesanknutna VFU:n.

För den första VFU:n i samhällskunskap gäller från och med 2019, alltså efter utvärderingen, att examinationen inkluderar ett ämnesdidaktiskt praxisseminarium där samhällskunskapsstudenterna samtalar om undervisning, didaktik och metodik i samhällskunskap. Från och med 2021 bygger den individuella skriftliga examinationen av ämnesanknutna VFU alltid på genomförd undervisning, som spelats

in eller där LTU-lärare i samhällskunskap deltagit med analogt eller virtuellt lektionsbesök. Undervisningen analyseras utifrån ämne, ämnesdidaktik och metodik. Genom förändringar av examinationsuppgifterna i den ämnesanknutna VFU:n kopplas VFU:n tydligare till samhällskunskap än tidigare, då examinationsuppgifterna inte hade samma tydliga fokus på ämne och ämnesdidaktik och kunde examineras av icke ämnesspecialiserad personal. Från och med 2019 sker all examination av VFU i samhällskunskap enbart av personal med samhällsvetenskaplig forsknings- och professionskompetens.

För den reviderade kursen *P0006N Sveriges politiska och rättsliga system*, 7,5 hp, är syftet att studenterna ”skall kunna förmedla en bred kunskapsöversikt av det svenska politiska och rättsliga systemet” och utifrån denna kunskap ”självständigt och kritiskt kunna betrakta och diskutera aktuella svenska samhällsproblem ur ett ämnesdidaktiskt perspektiv”. Samtidigt som kursen ställer krav på bredd i ämneskunskaper, ställer den krav på studenternas förmåga att omsätta kunskapen för den kommande yrkesutövningen. Det som efterfrågas är både kognitiv förmåga och metodisk handlingskompetens, i och med att studenten skall visa förmåga att välja lämpligt undervisningsinnehåll och material.

Exempel 2: Ämnesteoretisk och ämnesdidaktisk progression samt väsentligt fördjupade kunskaper

En annan målsättning vid revideringen av kursplaner var att säkerställa progression avseende innehåll och genomförande ifråga om ämnesteori och ämnesdidaktik. I breddkursen *P0006N* (år 3), säkerställs studentens grundläggande kunskaper i ämne och ämnesdidaktik (se Exempel 1). Studenterna utvecklar förmågan att anpassa lärsituationer till den progression som gymnasieelever förväntas visa i samhällskunskapsämnet avseende det svenska politiska och juridiska systemets funktionssätt. I kursen *S0034N Internationella relationer*, 7,5 hp (år 4) skall studenten visa djupa och specifika ämneskunskaper, i form av teoretiska skolbildningar om internationella politiska system och övergripande utvecklingstendenser. Studenten skall även konstruera elevuppgifter och genomföra bedömningar med stöd i ämnesdidaktisk teori, aktuell utbildningsforskning samt skolans styrdokument. Här ingår exempelvis utformning av konkreta bedömningsunderlag avseende elevers förståelse av internationella relationer. Undervisningen sker genom ämnesteoretiska och ämnesdidaktiska föreläsningar och seminarier. Kursen examineras genom skriftliga inlämningar och en skriftlig tentamen, vilka sammantaget säkerställer att kursmålen uppnås. I den sista kursen i samhällskunskap innan examensarbetet, *P7001N Integrationskurs: Globalisering*, 15 hp (avancerad nivå), har revideringen tydliggjort målformuleringar som rör väsentligt fördjupade ämneskunskaper i globalisering. Krav på visad förmåga att analysera och kritiskt granska vetenskapliga arbeten om globaliseringens uttryck och konsekvenser har förtydligats. Även ämnesdidaktiskt har revideringen utmynnat i krav på väsentligt fördjupade kunskaper, med målet att studenten självständigt planerar och förbereder en autentisk

undervisningssituation på temat globalisering. Studenten skall underbygga sina resonemang med stöd av ämnesteorier, ämnesdidaktisk forskning samt skolans styrdokument. Studenten skall därtill utforma examinationsuppgifter med bedömningskriterier.

Den ämnesdidaktiska progressionen framträder också nu tydligare i VFU-kurserna. I *U0010P VFU 1*, 7,5 hp, skall studenten visa förmåga att med visst stöd planera och genomföra viss undervisning samt ta aktiv del i ”kunskapsinhämtande om olika delar av verksamheten” i skolan. I *U0020P VFU 2*, 7,5 hp, samt *U7011P VFU 3*, 15hp (avancerad nivå) ställs ytterligare krav på att studenterna i ökad grad av självständighet skall kunna gå in i lärarrollen, undervisa, bedöma och visa ökad medvetenhet om sin professionsutveckling, bland annat genom att i VFU 3 ”på vetenskaplig grund analysera den egna didaktisk-metodiska handlingskompetensen”. Progressionen gäller således ämne, ämnesdidaktik, didaktik och metodik. Detta sker genom att studenten med stöd i ämnesdidaktisk forskning analyserar inspelning av genomförd egen undervisning.

Exemplen ovan visar att progressionen ifråga om ämnesteorier och ämnesdidaktik har säkrats i både ämneskurser och VFU, samt att väsentligt fördjupade ämneskunskaper nu ingår i ämneskurser som även didaktiserar innehållet.

Exempel 3: Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samt teorier, metoder och fördjupade insikter i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete

Relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet har förtydligats och förstärkts genom den uttalade ambitionen att balansera ämne/vetenskaplig grund och ämnesdidaktik/beprövad erfarenhet i kurserna. I och med den nu genomförda revideringen av kursplaner undervisas studenterna på ett mer systematiskt sätt om forskningsmetoder med relevans för samhällsvetenskaperna. De undervisas av forskande lärare, vars skolrelevanta forskning behandlas i kurserna.

Studenterna tillägnar sig grunder i vetenskapsteori och forskningsmetod (i år 1) i den utbildningsvetenskapliga kursen *F0014P Vetenskapsteori, forskningsmetodik och statistik*, 7,5 hp. Den fördjupade insikten i forskningsmetod i samhällskunskap visas i metodkursen *S0053A Samhällsvetenskaplig metod*, 7,5 hp. Studenterna får undervisning i den samhällsvetenskapliga forskningsprocessens olika steg, kvalitativ och kvantitativ metod samt olika datainsamlingsmetoder. I kursen möter studenterna i föreläsningar och workshops nu forskare som bedriver forskning om lärarprofession och om elevers förhållningssätt till och användning av droger. I kursen formulerar studenterna forskningsproblem som analyseras med såväl kvalitativa som kvantitativa metoder. En del av kursen består i att självständigt och i grupp tillämpa de metoder som behandlas genom att utföra kvalitativa analyser (kodning och begreppsgenerering) och kvantitativa analyser (statistiska analyser som korstabell, chi², korrelation). Studenterna arbetar med

forskningsteman som relaterar till den nyss nämnda forskning som bedrivs vid LTU, och gör analyser med hjälp av större set av befintlig, autentisk data.

Studenterna skall utifrån detta datamaterial formulera frågeställningar som de provat genom kvantitativ analys med hjälp av kausala modeller, exempelvis om betydelsen av klass, genus, utbildningsinriktning och uppväxtvillkor för förhållningssätt till och användning av droger. Resultaten ligger till grund för reflektioner kring betydelsen detta kan ha för lärares förhållningssätt till ämnena och betydelsen för lärares undervisning i gymnasieskolan. Studenterna skall, med andra ord, visa ”medvetenhet om hur metodologiska kunskaper kan användas i en framtida profession, exempelvis som gymnasielärare”, vilket utgör en grund för utvecklingsarbete. Studenternas förståelse för forsknings- och utvecklingsarbete fördjupas nu alltså i *S0053A* och följs direkt upp i den utbildningsvetenskapliga kärnkursen *U7023P Läraruppdraget: skolutveckling och bedömning av lärande på vetenskaplig grund*, 15 hp (avancerad nivå), där ett mål är att ”analysera och reflektera över utvärdering, utvecklings- respektive kvalitetsarbete på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i en mål- och resultatstyrd verksamhet”. Den beprövade erfarenheten har, som tidigare nämnts, fått ett större utrymme efter revideringen av kursplanerna. I kursen *P0006N* skall studenterna tillämpa beprövad erfarenhet och ämnesdidaktisk teori i en examinationsuppgift som utifrån gymnasieskolans styrdokument prövar förmåga att ”planera och organisera undervisningssituationer i linje med läroplanen och som leder eleven mot de olika kursplanernas mål i samhällskunskapsämnet”. Den beprövade erfarenheten har i och med de vidtagna åtgärderna fått en mer komplementär och symmetrisk roll i relation till vetenskaplig grund.

Lärosätet har säkerställt att den skolrelevanta forskning som bedrivs inom ämnena statsvetenskap, nationalekonomi, sociologi och rättsvetenskap kommer ämneslärarstudenterna till del genom a) bemanning av forskarna i kurser som ingår i ämneslärarprogrammet (se **Personal**) och b) föreläsningar och examinationsuppgifter med fokus på såväl samhällsvetenskaplig forskning som forskning med relevans för gymnasieskolan. Ett exempel på aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete finns nu i kursen *N0032N Samhällsekonomi för lärare*, 7.5 hp, där erfarenheter och preliminära resultat från ett pågående högskolepedagogiskt forsknings- och utvecklingsprojekt integrerats i relation till kursinnehållet som behandlar arbetsmarknadens funktionssätt. Studenterna får genom föreläsningar och workshops ta del av forskning om hur studenter och lärare på ekonomiprogrammet vid LTU tolkar begreppet analytisk förmåga. Studenterna får därefter en examinationsuppgift som inkluderar a) ämnesteoritiskt stoff, b) jämförelse av hur kurslitteratur som används i gymnasieskolan behandlar arbetsmarknaden samt c) utformning av två uppgifter för fiktiva gymnasieelever där ett centralt begrepp analyseras kvalitativt respektive utifrån kvantitativa data. Efter revidering 2020 av kursen *P0006N* tar undervisande lärare upp sin forskning som rör konstitutionella frågor, domstolars rättsbildande roll, rättskulturella skillnader inom EU samt mänskliga rättigheter. I den reviderade kursen

P7001N undervisar nu forskande lärare, med utgångspunkt i sin forskning, kring kollektiva problem och problemlösningar i en globaliserad värld. Efter översyn av bemanning och revidering av kursplaner möter studenterna forskande lärare och på ett mer systematiskt sätt fördjupar sina kunskaper om såväl forskning som ämnesdidaktik. På så vis förbereds de nu bättre för kursen *P7004N Examensarbete i samhällskunskap*, 30 hp (avancerad nivå) där ämneslärarstudenterna självständigt formulerar ett ämnesteoritiskt och ämnesdidaktiskt forskningsproblem, väljer metodologiska verktyg samt genomför och redovisar sitt arbete. I examensarbetet förväntas studenterna visa fördjupade insikter om utvecklingsarbete i ämnet genom att diskutera och problematisera implikationer för yrkesutövningen.

De ovannämnda exemplen från kursplaner tydliggör att forsknings- och utvecklingsarbete för ämneslärare i samhällskunskap förekommer på såväl grundläggande som avancerad nivå i kurser i inriktningen samhällskunskap.

Lärosätets sammanfattning: Lärosätet har säkerställt examensmålet att studenten, när examen utfärdas, visar sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Detta har uppnåtts genom att revidera flertalet kursplaner i samhällskunskap för att tydligare integrera ämne och ämnesdidaktik samt vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet för brett kunnande och väsentligt fördjupade kunskaper inklusive progression. Därutöver har examinationsuppgifter utformats för att tillämpa och utveckla förmåga att tillvarata egna och andras erfarenheter samt resultat från forsknings- och utvecklingsarbete.

Svar på UKÄ:s begäran om komplettering avseende uppföljning av utbildningsutvärdering (reg.nr. 411-00089-21)

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet samhällskunskap

Bedömargruppen har begärt in kompletterande information som svarar på följande frågor:

- *Vad avses med skolforskning i samhällskunskap?*
- *Hur ser tidsramarna för samarbetsavtalet med JU ut? Vad innebär det för samhällskunskapsämnet att forskare från JU och LTU ska träffas regelbundet för att utveckla gemensamma skolforskningsprojekt?*
- *Hur ser tidsramarna när det gäller forskningstid för lektorn i pedagogik, och i vilken mån är inriktningen på forskningen bestämd? Hur ska lektorns uppdrag inom UVK respektive ämnesstudier gynna utbildningen. Vad avses t.ex. med föreställningar om samhällskunskapsämnets mening och potential?*
- *Hur ser omfattning och tidsramar ut för den adjungerade yrkesverksamma gymnasieläraren?*

Vad avses med skolforskning i samhällskunskap?

LTU:s svar: Med skolforskning i samhällskunskap avser vi forskning som på vetenskaplig grund rör undervisning i samhällskunskap och praktisknära forskning med fokus på undervisning i skolämnet samhällskunskap.

Till den vetenskapligt grundade skolforskning i samhällskunskap som bedrivits och bedrivs av professorn i sociologi/arbetsvetenskap (Karolina Parding) vid Luleå tekniska universitet hör såväl internationella som nationella forskningsprojekt (Exempelvis 2014-2022: ett STINT-finansierat projekt i samverkan med två australiensiska universitet om lärares arbetsvillkor, med hittills över 80 publikationer). Forskning om de implikationer för undervisning och samhälle som governance, skolreformer och lärarprofession medför hjälper ämneslärarstudenter i samhällskunskap att förstå sin roll i det institutionella och organisatoriska sammanhang i vilket de skall arbeta och hur detta påverkar lärande och ingår därför i undervisning i lärarutbildningskurser (specifikt i sociologikursen S0056A, *Sociala institutioner, aktörer och värderingar*).

Den praktisknära forskningen är viktig för att ämneslärarstudenterna i samhällskunskap skall utveckla och fördjupa kunskap om undervisning i samhällskunskap på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Lektorn i pedagogik med egen ämneslärarutbildning i samhällskunskap (Niclas Ekberg) bedriver därför ett praktisknära forsknings- och utvecklingsarbete med yrkesverksamma SO-lärare på högstadiet. Projektet utforskar och utvecklar samhällskunskapsdidaktiska strategier och former som bättre möter elevernas behov av kritiskt tänkande och källkritisk kompetens. En sådan insats öppnar också för ett vidare utforskande av samhällskunskapslärares grundläggande förhållningssätt – i en tid av konstruktionism och relativism – och dess konsekvenser för ämnet och lärares ämnesdidaktiska praktiker och bevekelsegrunder.

Vid Luleå tekniska universitet har ett samhällsdidaktiskt forskningsprojekt påbörjats om likvärdighet och skolans kompensatoriska uppdrag. Det övergripande vetenskapliga problemet handlar om styrning och implementering och det handlingsutrymme som gymnasielärare i samhällskunskap har. Statsvetenskaplig teori om frontbyråkrater (eng. *street-level bureaucrats, exempelvis lärare*) styr datainsamlingen (enkäter och intervjuer med gymnasielärare) för att bidra till ökad kunskap om vilka faktorer, och på vilket sätt, de påverkar samhällskunskapsundervisningens innehåll och organisering för att på så sätt ge både skolan och beslutsfattare större möjligheter att styra mot likvärdighet.

Hur ser tidsramarna för samarbetsavtalet med JU ut? Vad innebär det för samhällskunskapsämnet att forskare från JU och LTU ska träffas regelbundet för att utveckla gemensamma skolforskningsprojekt?

LTU:s svar: Ett långsiktigt samarbete med lärarutbyten och tjänsteköp har inletts mellan Luleå tekniska universitet och Jönköping universitet. Samverkan syftar till att ämnesdidaktisk, vetenskaplig kompetens säkerställs inom ämneslärarutbildningen. JU bidrar den ämnesdidaktiska, vetenskapliga kompetens som LTU behöver stärka, medan LTU i ämneslärarutbildningen i svenska bidrar med den ämnesdidaktiska, vetenskapliga kompetens som JU behöver stärka. Ett tjänsteköpsavtal mellan Luleå tekniska universitet (LTU), Institutionen för ekonomi, teknik, konst och samhällsvetenskap och Jönköpings universitet (JU), Högskolan för lärande och kommunikation, gäller mellan 2021-04-01 till och med 2023-03-30. Avtalet gäller inom ramen för det övergripande samarbetsavtal som tecknats mellan LTU och JU (dnr: LTU-840-2021). Avtalets övergripande syfte är att medverka till att långsiktigt stärka den ämnesdidaktiska kompetensen inom samhällskunskapsämnet vid LTU. Avtalet innefattar:

- Gemensam seminarierie om ämnesdidaktisk forskning med start vårterminen 2021. Seminarierien är igångsatt och det första gemensamma tillfället genomfördes den 8 april där forskare från JU presenterade en vetenskaplig artikel om samhällskunskapsämnets kanon (Öberg och Bäckström). Deltagande från LTU var forskare, lärare och doktorander från Institutionen för ekonomi, teknik, konst och samhällsvetenskap, forskare från Institutionen för hälsa, lärande och teknik samt forskare från JU. Två till tre tillfällen per termin planeras, med varierande innehåll, utformning och omfattning. Nästa tillfälle är en workshop ring två doktorsavhandlingar i samhällsvetenskaplig didaktik och genomförs den 14 juni 2021.
- Personal från JU deltar i dialoger kring potentiellt handledarskap för nya doktorander i statsvetenskap inom PROFS (Forskarskola för praktikinära skolforskning, sista ansökningsdag 8 maj 2021). Dialog pågår kring utformning och genomförande av doktorandkurs(er) i samhällsvetenskapernas didaktik.
- Ett gemensamt forsknings- och utvecklingsprojekt mellan LTU och JU har påbörjats. I detta ingår forskare från LTU (Kristina Ek, Niclas Ekberg, Carina Lundmark och Karolina Parding) inom ramen för beviljad kompetensutveckling. Forskarna i samhällskunskap har, exempelvis, i samverkan med yrkesverksamma lärare i närområdet och forskare från JU, påbörjat en studie där de undersöker hur gymnasieelever på olika utbildningsprogram ser på värderingar kontra opartiskhet i undervisningen i ämnet samhällskunskap, både när det gäller ämnesinnehåll och kunskapssyn. Utgångspunkten för den gemensamma studien är Hofers (2000) operationalisering av kunskapsproduktion i dimensionerna säkerhet, enkelhet, ursprung och berättigande. Ekström och Lundholm (2020) har gjort en liknande studie, men med fokus på hur elever i grundskolan ser på statsvetenskap. Vidare skall LTU- och JU-forskarna skriva gemensamma forskningsansökningar och LTU-forskarna (Ek, Ekberg, Lundmark och Parding) skall även medverka i pågående JU-projekt (exempelvis med materialinsamling).

Samarbetet mellan forskare från JU och LTU syftar till att bygga upp en ämnesdidaktisk forskningsmiljö i samhällsvetenskapliga ämnen vid LTU. På kort sikt (2021-01-01 till och med 2022-12-31) ligger fokus på att stödja LTU-forskarnas ämnesdidaktiska kompetensutveckling, exempelvis genom ovan nämnda seminarieserie som förutom kollegiala samtal kring vetenskapliga artiklar och doktorsavhandlingar, även inkluderar workshops för att utveckla gemensamma forskningsansökningar och skolforskningsprojekt. De nämnda aktiviteterna säkerställer den ämnesdidaktiska forskningsmiljön och den ämnesdidaktiska och skolrelevanta forskningen. Exempel från forskningen (LTU:s och JU:s) integreras i ämneslärarutbildningen och stärker därmed sambandet mellan forskning och utbildning. På lång sikt säkerställer samverkan mellan LTU och JU ämnesdidaktisk, vetenskaplig kompetens i samhällskunskap i ämneslärarutbildningen.

Hur ser tidsramarna när det gäller forskningstid för lektorn i pedagogik, och i vilken mån är inriktningen på forskningen bestämd? Hur ska lektorns uppdrag inom UVK gynna utbildningen?

LTU:s svar: Lektorn i pedagogik (Ekberg) har från och med vårterminen 2021 tilldelats 20 % ämnesdidaktisk forskning i sin tjänst. Institutionen, vid vilken lektorn arbetar, har stor erfarenhet av praktisk forskning i skolan och av deltagande aktionsforskning som fokuserar forskning ”med” och ”av” de deltagande aktörerna i skolverksamheten. Ekberg är, utöver tidigare nämnda aktionsforskningsinitiativ med yrkesverksamma SO-lärare på högstadiet kring källkritisk kompetens, också involverad i andra forskningsprojekt, med fokus på digitaliseringen av undervisning och lärande i grund- och gymnasieskolan, vilka breddar samhällskunskapsdidaktisk forskning vid LTU.

Ekbergs erfarenheter av forskning, handledningsuppdrag, undervisning på alla nivåer och bland olika lärarkategorier vid universitetet, samt hans bakgrund som gymnasielärare i samhällskunskap och historia, har en gynnsam inverkan på utbildningens UVK-delar såväl som ämnesdidaktiska inriktningar. Lektorn bidrar, utifrån sina kunskaper inom vetenskapsteori och forskningsmetod, allmäntdidaktik och ämnesdidaktik samt erfarenheter av att bedriva och handleda praktisk forskning, till kunskapsprogression i programmet som helhet.

Hur ska lektorns uppdrag inom ämnesstudier gynna utbildningen? Vad avses t.ex. med föreställningar om samhällskunskapsämnetets mening och potential?

LTU:s svar: Eftersom lektorn i pedagogik själv har ämneslärarutbildning i samhällskunskap och yrkeserfarenhet, kan han fungera som en brobyggare mellan ämne, ämnesdidaktik och allmäntdidaktik.

Förutom sina åtaganden i ämneslärarprogrammets första kurs har lektorn i pedagogik under våren 2021 grupphandlett blivande samhällskunskapslärare i programtermin 8 när det gäller provkonstruktion och bedömningsgrunder i samhällskunskapsämnet. Därtill har han handlett blivande samhällskunskapslärares examensarbeten (*P7004N*), för att stärka ämnesdidaktikens plats och bidra med möjliga lärandeteoretiska perspektiv i dessa. Till hösten har beslutats att lektorn skall medverka i *S0053A Samhällsvetenskaplig metod*, där hans erfarenheter av att bedriva, handleda och undervisa om praktisk forskning samt hans vana av att hantera metodval i relation till utbildningsvetenskapliga teorier bedöms kunna stärka den skolnära och ämnesdidaktiska relevansen.

Hur ser omfattning och tidsramar ut för den adjungerade yrkesverksamma gymnasieläraren?

LTU:s svar: Den yrkesverksamma gymnasieläraren i samhällskunskap, Helena Carolin, är för närvarande adjungerad på 10 % under läsåret 2021/2022 (21-07-01 t.o.m. 22-06-30; adjungering sker alltid årsvis). Carolin har under vårterminen 2021 tjänstgjort i ämneslärarutbildningen och, i UVK-kursen *U7023P Läraruppdraget: skolutveckling och bedömning av lärande på vetenskaplig grund*, tillsammans med lektorn i pedagogik med egen ämneslärarutbildning i samhällskunskap (Ekberg),

ansvarat för bedömning och provkonstruktion i samhällskunskap. Under 2021 är Carolin också inlånad till ämnesdidaktisk undervisning i fyra samhällsvetenskapliga kurser i ämneslärarprogrammet: *P0006N Sveriges politiska och rättsliga system*, *S0034N Internationella relationer*, *S0036N Att jämföra politiska system* samt *P7004N Examensarbete i samhällskunskap*:

Uppdrag	2021	Bemannat
☐ P0006N - Sveriges politiska och r...	▶ 16,0 tim ◀	Utbildning/Avd Samhällsvet... 16 tim
☐ P7004N - Examensarbete i samh...	▶ 16,0 tim ◀	Utbildning/Avd Samhällsvet... 16 tim
☐ S0034N - Internationella relationer	▶ 16,0 tim ◀	Utbildning/Avd Samhällsvet... 16 tim
☐ S0036N - Att jämföra politiska sy...	▶ 16,0 tim ◀	Utbildning/Avd Samhällsvet... 16 tim

Utöver detta har avdelningschefen vid Avdelningen för samhällsvetenskap vid Institutionen för ekonomi, teknik, konst och samhällsvetenskap framfört att det blir fråga om utökning av inlåning till totalt 96 timmar för ämnesdidaktisk undervisning i fler kurser, främst i sociologikurser. Även för VFU i samhällskunskap under höstterminen 2021 pågår bemanning, där Carolin, tillsammans med biträdande professorn i statsvetenskap (Lundmark), ansvarar för VFU för ämneslärarstudenterna i samhällskunskap. Bemanning pågår under maj 2021. Generellt ser lärosätet dock ett behov att även fortsättningsvis adjungera in professionskompetens i de samhällsvetenskapliga kurserna, samtidigt som ämnesdidaktisk forskning utvecklas och arbetet pågår för att säkerställa kompetensförsörjning, bland annat genom utlysning av doktorandtjänster i statsvetenskap (Bil. 1) inom ramen för forskarskolan Praktiknära skolforskning (PROFS). Doktorandanställningar som gynnar samhällskunskapsämnet är prioriterade. När ansökningstiden gick ut den 8 maj, kunde konstateras att det fanns kvalificerade sökande till doktorandtjänsterna i statsvetenskap inom forskarskolan PROFS.